

Dobro je vedel »Pendirjevček«, da mu ni stalnega obstanka v Gorjancih, in često je pravil drvarjem, da ga bosta pregnala šepasti duhovnik in blagoslovljeni junček, ki bo mukal po Gorjancih.

Res so pobožni dolinci postavili vrh hriba cerkvico svetemu Miklavžu v čast. In zamukal je iz njegovih lin blagoslovljeni junček — Miklavžev zvon.

Strašno je bobnelo po vragovih ušesih. Potem pa je prišel še pobožni šentjernejski župnik, ki ni hodil kot drugi ljudje, temveč je malo poskakoval. In poskakoval je tudi »Pendirjevček«, ko je župnik škropil proti Hudi peči in mrmral razne zakletve, da so ubogemu dolgorepcu kar kosti škripale. Pa se je upiral.

»Ne boš me prepodil! Tudi sam nisi brez greha: ukral si materi jajce!« je rohnel nad starim duhovnikom.

»Bridko sem to obžaloval in petdeset let že ne jem zato jajce!« ga je zavrnil užaljeni župnik in pridejal najizdatnejši blagoslov, ki se je zapičil vragu v mozeg, da je dirjal kot brezumen čez Hudo peč in za vrhom skozi prastare šume, ki so kar ječale pod njegovimi kopiti, doli proti Sušicam. Tulil in divjal je tako, da je župnikovemu spremstvu ledenela kri po žilah; župnik pa je molil in blagoslavljal. Miklavžev zvonček je cingljal in vrag je bežal in lomil pod seboj vse, kar je dosegel.

Še danes naziva ljudstvo tiste gozdove »Na polomu«.

Iz Miklavževih lin še muka blagoslovljeni junček, razborita Pendirjevka še vedno žubori svojo neskončno pesem, le njega ni več po skritih gorskih kotanjah, ki z njim strašijo mame svoje male poredneže, njega ni več v Gorjancih — rdečehlačega kopiteža in rogača, šaljivca in nagajivca — Pendirjevčka.

I. E. RUBIN:

Luca.

(Konec.)

dkod pa jo poznate?« je izpraševal častnik, a Jovo ni mogel odgovoriti. Odvezal je Luco od voza, jo objel okoli vratu in tako sta slonela drug ob drugem nekaj časa.

Šele pozneje smo izvedeli vso povest:

Bilo je pred štirimi leti, v začetku svetovne vojne. Avstrijske in madžarske čete so napadle Srbijo od dveh strani in prekoračile na mostovih Savo in Drino. Razvili so se strašni boji okoli Šabca. Vsa mala Srbija je bila pripravljena, da brani domovino pred sovražnim vpadom. Ne le vojska, ampak ves narod z vsem, kar je imel, z vozovi, orožjem in živino je hitel v boj, da zadrži sovražnika na meji, saj je vedel, da prihaja rušit in požigat njegove domove in da hoče moriti brez usmiljenja žene in otroke, da uniči srbski rod, ki so ga Nemci in Madžari tako sovražili. V četi

srbske konjenice, ki se je borila okoli Šabca, je bil tudi Jovo s svojo Luco. Tri dni je trajal boj proti močnejšemu sovražniku; srbska vojska se je umaknila na višave okoli Cer-planine, kjer je pod vodstvom slavnega vojvode Stepe Stepanovića dosegla pozneje sijajno zmago. V boju pri Šabcu je padel tudi Jovo. Bil je ranjen v glavo in ko se je zavedel, je zagledal poleg sebe Luco, ki je sklanjala glavo, kakor bi mu hotela pomagati. Oklenil se je je okoli vratu in zvesta žival ga je hotela dvigniti na sedlo, toda njegove roke so bile preslabe, omahnil je in obležal. V omotici je slišal, kako se bližajo tuji glasovi, čutil je nemirno prhanje svoje Luce, nato so ga prijele trde roke in ga položile na nosila; zavedel se je, da je ujet. Še je slišal hrzanje konj in krik in rezgetanje svoje Luce, ki se je čimdalje bolj izgubljal. Grmenje pušk in topov se je odmaknilo nekam daleč in ko se je drugi dan prebudil, je videl, da je v ujetniškem taboru. Od tam so ga prepeljali z drugimi ujetniki v neznane kraje, kjer je bilo veliko taborišče; rana se mu je počasi zacelila in potem so ga poslali na delo v tovarno, od koder je prišel v naše mesto. Luco so odpeljali sovražniki s seboj in jim je morala služiti.

Ko je častnik videl, da je Luca našla svojega prejšnjega gospodarja, se je obrnil k ljudem, ki so stali okoli voza, in rekel: »Da, to je dobra, zvesta žival. Nisem vedel, odkod je, dobil sem jo na fronti, kjer mi je pridno in vdano služila. Čudil sem se njeni razumnosti. Bila mi je tako draga, da je nisem hotel prepustiti sovražniku in sem jo vzel s seboj. Spotoma je stopila na žebelj in se ranila. Srečen sem, da sem jo po tako čudnem slučaju pripeljal nazaj v roke njenega pravega gospodarja.«

Jovo in Luca sta še vedno stala kakor da bi si brez besedi pripovedovala spomine vseh štirih let, odkar sta se ločila.

»Res,« je rekel vojak na vozu, »gospod polkovnik jo je imel tako rad, da je ni hotel pustiti na cesti, kjer bi poginila. Meni se je smilila, ker je težko hodila. Hotela sva jo spraviti do živinozdravnika in jo izročiti v kake dobre roke.«

Med tem je prišel živinozdravnik po trgu. Stopil je k Luci, ki je mirno dvignila svojo ranjeno nogo.

»Še bo dobro,« je rekel.

»Luca,« je vzkliknil Jovo, ki si je obrisal solze in se ves razveselil, »še bo dobro. O, pomagajte, dobri ljudje, samo da jo rešim!« Prijel je dečka, ki je stal poleg njega, in rekel Luci: »Luca, še so dobri ljudje, evo, imava prijateljev, še pojdeva v najino Srbijo ravno.«

Ljudje so s solzami v očeh gledali čudni prizor.

»Pa srečno,« je rekel častnik in podal Jovu roko. »Bodite srečni v svoji domovini! Zbogom, Luca!«

Luca se je ozrla in sklonila glavo. Vojak je pognal konja in voz je zdrčal po trgu skozi mesto.

Spravili so Luco v bližnji hlev, kjer ji je živinozdravnik obvezal rano. Jovo je stal ves čas poleg nje in se pogovarjal z njo. Vse ji je povedal od onega dne, ko sta se ločila, in Luca je stiskala glavo k njemu, kakor da vse razume in bi ga hotela potolažiti.

»Zdaj je vse končano, zdaj je vse dobro,« je govoril Jovo, »samo da se vrneva živa...«

Nekaj dni nato je odhajal Jovo z Luco iz mesta.

»Vidiš, Bog je dal nam vsem dobro,« je rekel dečku, ki ga je nekaj časa spremljal, »vse je prešlo in vsi bomo srečni.«

Mnogo spominov iz tistih burnih časov je izginilo v teh letih, a še danes živi v mestu spomin na ta dogodek.

Jurček in muha.

Jurček mahoma začuti ogromno praznino. Oh, kako je lačen! K sreči je škodelica z mlekom že na mizi. Vzdigne jo z obema rokama in nese k ustom, da bi pil... Lej no, v mleku je pa muha!

Jurček užaljen obstane. Prav ji je, grdi sladkosnedi! Kdo ji je dejal piti Jurčkovo mleko? Pa se bo utopila in ga ne bo pila!

Kako je prestrašena, kako obupno otepa z nogami! Udarja s krili, da bi vzletela — zaman. Pri vsakem gibu se le še globlje pogrezne. Kmalu bo konec.

Uboga muha! Nazadnje je pa tole prehuda kazen. Jurček ji nastavi žlico: »Na, splezaj nanjo in uidi!« Toda muha je vsa iz uma. Namesto da bi se približala, se še oddaljuje. Pa nič, pa nič, saj gre tebi za nohte, ne meni.

Oh ne! Jurček začuti neizmerno usmiljenje. Ali ni bil prav kakor tale muha vse te dni, ko je imel mrzlico in se je premetaval in ni spoznal ne mame ne Ivanke? Ta škodelica mleka je za muho strašno morje, kjer bo utonila, nekaj takega kakor tista strašna tema, ki je bil v njej Jurček.

Deček lovi muho z žlico. Ali je res ne bo zajel? Nožice se že manj gibljejo. Pa vendar ne bo umrla? Jurčku se zdi nekako tako, kakor da je njemu zopet zboleti...

Slednjič je muha vendar v žlici in Jurček jo izlije s kapljico mleka na pločevinasto mizico. Toda, ali ni že prepozno? Živalca je žalostno obležala na boku. Krila so ji prilepljena, nožice so pri miru — kakor krpica blaga je. Menda se je res zadušila, utopila — mrtva je. Jurček jo nalahko dregne z žlico. Pozabil je na mleko in jo strahoma opazuje. Kar nič se ne premakne, mrtva je.